

Planeringsstrategi

Långbryggan. Foto: Anna Lindbom

Rättviks Kommun

Antagen i Kommunfullmäktige 2024-06-13

Planeringsstrategi

Översiktsplan Rättviks kommun

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	3
	Planeringsstrategi	3
2	Syfte	4
3	Process och organisation	4
4	Ändrade planeringsförutsättningar	4
	Nya lagar och förordningar, nationella och regionala mål och strategier, statliga intressen och mellankommunala intressen	5
	Nya lagar och förordningsändringar	5
	Nationella och regionala mål, planer, strategier och program	6
	Övriga punkter från Länsstyrelsens underlag	9
5	Översiktsplanens aktualitet	13
	Uppföljning av innehållskraven i Översiktsplan för Rättviks kommun 2030 ..	13
6	Sammanfattande bedömning	15
	Genomgång av översiktsplanens olika delar	15
	Genomgång av Översiktsplanen del 2	15
7	Sammanfattande bedömning och fortsatt arbete med översiktsplanering	20
	Hur används översiktsplanen inom kommunen?.....	20
	Fortsatt arbete.....	21
	Bilagor	24
	Bilaga 1 – Länsstyrelsens underlag inför planeringsstrategi för Rättviks Kommun	24

1 Bakgrund

En översiktsplan visar den långsiktiga inriktningen för utvecklingen i kommunen och särskilt den fysiska miljön. Översiktsplanen för Rättviks kommun ger vägledning för beslut om hur mark, vatten och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras fram till år 2030.

Översiktsplanen för Rättviks kommun antogs den 23 maj 2019. Det innebär att den gäller som ett vägledande dokument för Rättviks kommuns framtida utveckling. Översiktsplanen är ej juridiskt bindande men har som politiskt dokument stor tyngd som underlag för lokaliserings- och tillståndsprövningar.

Gällande översiktsplan är uppdelad i fyra delar: Del 1 – Utmaningar och strategiska frågor, Del 2 – Planeringsinriktning, Del 3 - Genomförande och konsekvensbeskrivning, Del 4 – LIS Landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Översiktsplanen har ett tematiskt tillägg för vindkraft antagen 2011-02-03.

Planeringsstrategi

Världen förändras i snabb takt. Omvärlden ändras och nya planeringsförutsättningar tillkommer vilket ställer nya krav på kommunerna att kontinuerligt se över och aktualisera sin översiktsplan. Plan- och bygglagen (PBL) innehåller från och med 2020 nya krav som berör översiktsplaneringen i Sveriges kommuner. De nya kraven innebär bland annat att varje kommun ska göra en aktualitetsprövning av gällande översiktsplan genom att ta fram en planeringsstrategi.

Senast 24 månader in i mandatperioden efter ordinarie val¹ ska kommunfullmäktige, enligt den nya lagen, anta en ny planeringsstrategi eller en ny översiktsplan. Om det inte genomförs upphör gällande översiktsplan att vara aktuell. Detta innebär att bland annat att standardförfarande, samordnat förfarande och förenklat förfarande inte kan tillämpas vid framtagande av detaljplaner. Det innebär också att det inte längre är möjligt att pröva upphävande eller dispens från strandskyddet inom LIS-områden som pekats ut i översiktsplanen.

En inaktuell översiktsplan innebär också att andra myndigheter får göra egna bedömningar gällande hanteringen av den fysiska miljön vid exempelvis tillstånd enligt miljöbalken. Även vid regional och statlig planering av infrastruktur är det viktigt att ha en aktuell plan för att kunna väga in kommunens ställningstaganden.

Efter antagande ska planeringsstrategin finnas tillgänglig på kommunens webbplats.

Genom att jobba med framtagande av planeringsstrategier kan kommunen fånga ändrade planeringsförutsättningar och beskriva prioriteringar och

¹ Planeringsstrategi för Rättviks kommun ska därför antas senast 11 september 2024.

satsningar i kommunens fortsatta översiktsplanering. I planeringsstrategin ska kommunen fokusera på de strategiska frågor, gällande utvecklingen av den fysiska miljön, som leder mot målen i kommunens vision. Genom planeringsstrategin förtydligas således vad kommunen behöver fokusera på och om det finns delar av planen som behöver ändras.

2 Syfte

I planeringsstrategin ska kommunen ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar för att främja ett kontinuerligt arbete med översiktsplaneringen, ta ställning till översiktsplanens aktualitet, samt ta ställning till vad som behöver göras i den fortsatta översiktsplaneringen i kommunen.

Planeringsstrategin ger också svar på hur mycket av översiktsplanen som är genomfört.

3 Process och organisation

Arbetet med att ta fram en planeringsstrategi för Översiktsplanen görs under hösten 2023/våren 2024. Antagande sker i kommunfullmäktige maj/juni 2024, så att planeringsstrategin hinner antas före 11 september 2024.

Arbetet med planeringsstrategin har bedrivits hos samhällsutvecklingsförvaltningen. Projektledare har varit planarkitekt på mark- och planerheten. Ställningstaganden och andra avvägningar har gjorts tillsammans med den politiska styrgrupp som kopplas till övergripande, strategiskt planeringsarbete i kommunen. styrgruppen består av kommunalråd, oppositionsråd, ordförande i samhällsutvecklingsutskottet samt ordförande i miljö- och byggnadsnämnden.

4 Ändrade planeringsförutsättningar

I följande avsnitt redovisas ändrade planeringsförutsättningar på regional, statlig och kommunal nivå, ändringarna som redovisas har tillkommit efter att gällande översiktsplan antogs i maj 2019.

Enligt 3 kap 26 § plan-och bygglagen (PBL) ska länsstyrelsen lämna underlag till kommunens planeringsstrategi. I juni 2022 (2022-06-20) fick kommunen underlaget från Länsstyrelsen och de bedömer granskningsyttrandena aktuella. Underlaget finns i sin helhet som Bilaga 1:

Redovisningen nedan grundar sig till stor del på det Länsstyrelsens planeringsunderlag.

Nya lagar och förordningar, nationella och regionala mål och strategier, statliga intressen och mellankommunala intressen

Enligt PBL 3 kap. 23 § ska kommunfullmäktige i planeringsstrategin ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Nedan följer en redovisning av de lagar samt nationella och statliga och mellankommunala intressen, av vikt för översiktsplaneringen, som har tillkommit eller ändrats sedan 2019, då Rättviks Översiktsplan antogs.

Nya lagar och förordningsändringar

Bostadsförsörjningslagen (Lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, (2000:1383)

En lagändring i bostadsförsörjningslagen började gälla 1 oktober 2022. Ändringen syftar till att förbättra förutsättningarna för regeringens uppföljning av riksdagens mål för bostadsmarknaden såväl som för kommunernas planering av bostadsförsörjningen.

Det som tillkommit är att kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning ska grunda sig på en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Kommunen ska genomföra analysen med stöd av ett underlag från Boverket. Utöver det får kommunen använda ytterligare analyser om de anser att det behövs. På Boverkets webbsida under *Underlag* finns underlag tillgängligt för analysarbete.

Barnkonventionen (Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, 2018:1197)

FN:s barnkonvention blev svensk lag 1 januari 2020. Det innebär att barns rättigheter måste tillämpas i myndighetsutövning och offentlig verksamhet som påverkar barn eller barns förhållanden. Barnperspektivet blir därav en viktig aspekt att ta hänsyn till i översikts- och detaljplanearbete.

Plan- och bygglagen och Plan- och byggförordningen

I april 2020 infördes flera ändringar i 3 kap. ang. översiktsplan med syftet att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Vidare fick regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter för att ta fram en digital standard för utformning av översiktsplaner, regionplaner och områdesbestämmelser.

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV 2006:412)

Grund- och dricksvattenförekomster ska redovisas och skyddas i översiktsplanen. Översiktsplanen ska förhålla sig till kommunens VA-plan.

REFLEKTION:

Riksdagen beslutade den 20 juni 2022 om ändringar i Lagen om allmänna vattentjänster (LAV 2006:412). I och med ändringen infördes en bestämmelse om att alla kommuner ska upprätta en Vattentjänstplan senast 2023-12-31. En Vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses.

Vattentjänstplanen ska också beskriva vilka åtgärder som behöver göras för att de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna ska fungera vid skyfall. Vattentjänstplanen är inte bindande, men ska utgöra ett underlag för prioritering och beslut kring kommunens VA-försörjning.

Samhällsutvecklingsförvaltningen arbetar under 2023 och 2024 med att ta fram en Vattentjänstplan, den kommer ingå som en handlingsplan i VA-planen.

När den är antagen (förväntas antas under första halvan av 2024) finns behov av att uppdatera kapitlet om vatten och avlopp i översiktsplanen. Ändringar gällande vatten och avlopp bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet.

Nationella och regionala mål, planer, strategier och program

Infrastruktur

Nationell plan för transportsystemet 2018–2029 som omfattar sjöfart, det nationella vägnätet och järnvägar, ska revideras vart fjärde år. Den 7 juni 2022 fastställde regeringen den nationella trafikslagsövergripande planen för transportinfrastrukturen för perioden 2022-2033.

REFLEKTION:

Nationell plan för transportsystemet 2018-2029 noteras som ett planeringsunderlag vid framtida översiktsplanearbete.

Gestaltad livsmiljö

I maj 2018 beslutade riksdagen om ett nytt nationellt mål för arkitektur, form- och designpolitik för hållbara gestaltade livsmiljöer. Det ska uppnås genom att:

- Hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden.
- Kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids.
- Det offentliga agerar förebildligt.

-Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas.

-Miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla.

-Samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

REFLEKTION:

Redovisningen av ovanstående punkter visar att det tillkommit nytt material som berör översiktsplanen sedan gällande översiktsplan för Rättviks kommun antogs. Punkterna behöver beaktas i framtida översiktsplanearbete, dock bedöms ingen av ovanstående punkter påverka översiktsplanens aktualitet.

Dalastrategin 2030

Under 2021 beslutades den regionala utvecklingsstrategin Dalastrategin 2030. Det är en övergripande strategi för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet med mål och prioriteringar fram till 2030.

REFLEKTION:

Redovisningen av ovanstående information visar att det tillkommit nytt material som berör översiktsplanen sedan gällande översiktsplan för Rättviks kommun antogs. Det tas med i framtida översiktsplanearbete, dock bedöms ovanstående information ej påverka översiktsplanens aktualitet.

Vindkraft

Naturvårdsverket och Energimyndigheten presenterade i januari 2021 en gemensam nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin föreslår att länsstyrelserna ska genomföra regionala analyser tillsammans med berörda aktörer i länet. Länsstyrelsen i Dalarnas och Värmlands län har startat upp ett projekt att analysera potentialen för hållbar vindkraftsutbyggnad i länen. Arbetet sker i nära samverkan mellan bland annat Försvarsmakten, länets kommuner, vindkraftsbranschen och nätägare. Projektet är planerat att pågå under två år.

REFLEKTION:

Under 2020 startade ett arbete med revidering av gällande vindbruksplan men med anledning av ovanstående information har arbetet med revideringen pausats i väntan på vad vilka slutsatser länsstyrelsens projekt ska komma med. När ovanstående projekt är avslutat blir arbetet med att revidera Vindbruksplanen en uppgift för mark- och planheten.

Riksintressen

I januari 2020 gavs uppdrag till Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket att tillsammans med samordnande myndighet, Boverket, göra en översyn av sina respektive

anspråk på områden av riksintresse. Det arbetet pågår och ska sammantaget leda till kraftig minskning av såväl antalet anspråk som den samlade areella utbredningen. Boverket har tagit fram en slutrapport som redovisar den del av uppdraget som avser kriterierna för områden av riksintresse. I deras uppdrag ingår att:

Se över och precisera kriterierna för vilka områden som ska anses vara av riksintresse enligt 3 kap. 6-8 § miljöbalken (MB).

Utvärdera om de nuvarande anspråken på områden av riksintresse enligt 3 kap. 6-8 § MB motsvarar de kriterier som tas fram och ta ställning till om dessa anspråk behövs.

REFLEKTION:

I fortsatt översiktsplanearbete behöver riksintressena uppdateras utifrån utredningsresultaten och dess påverkan på Rättvik utefter vilka riksintressen som blir kvar. Bedöms ej påverka översiktsplanens aktualitet.

Riksintresse för kulturvård enl. 3 kap. 6 § Miljöbalken

Länsstyrelsen belyser att det är angeläget att kommunen juridiskt säkerställer befintliga riksintresseområden för kulturmiljövård som pekas ut på bebyggelsemässiga grunder genom att upprätta detaljplaner eller områdesbestämmelser där det saknas.

Länsstyrelsen saknar också beskrivningar av vilka hot som finns mot kulturmiljövärdena från konkurrerande intressen och vilka möjligheter till positiv utveckling av kulturmiljövärdena som finns i de olika riksintresseområdena.

REFLEKTION:

Kommunen har i kommunfullmäktige under hösten 2023 antagit (2023-09-28) en Kulturmiljöpolicy och arbete pågår med att ta fram ett kulturmiljöprogram som väntas bli färdigt under våren 2024. Det två dokumenten kommer belysa de värdefulla miljöer som finns i kommunen och riktlinjer kring hur de kan bevaras, utvecklas, användas och berättas om. Kulturmiljöprogrammet kommer inte vara juridiskt bindande men kommer fungera som ett underlag och vägledning i bygglovs- och planprocesser, likväl belysa värdefulla miljöer, byggnader och områden som finns i kommunen och dess värden som identitet, historia och attraktivitet för Rättvik.

De två dokumenten belyser kommunens områden för kulturmiljö, men för att säkerställa riksintressena juridiskt behöver kulturmiljövärdena värnas med

bestämmelser i framtida detaljplaner eller områdesbestämmelser i riksintresseområden. Detta noteras redan i översiktsplanen från 2019.

Bedöms ej påverka översiktsplanens aktualitet.

Riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken

Mot bakgrund av att det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats tillkommer förändrade mål för det militära och civila försvaret. Den 3 januari 2020 fattade Forsvarsmakten beslutet om gällande riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9 § MB.

REFLEKTION:

Sedan länsstyrelsens underlag togs fram (2022-06-20) har ett nyare beslut om riksintressen för totalförsvaret fastslagits. Det är daterat 2023-01-26 och bilaga fyra behandlar Dalarnas län. En översyn av det nya beslutet behöver göras i framtida översiktsplanarbete. Bedöms ej påverka översiktsplanens aktualitet.

Övriga punkter från Länsstyrelsens underlag

Här resoneras kring ytterligare input som länsstyrelsen underlag belyser. Texter som länsstyrelsen har lämnat har kortats ner i vissa fall. I bilaga 1 finns det att läsa i sin helhet.

Naturresevat

Sedan gällande översiktsplan antogs 2019 har två nya naturresevat bildats i kommunen. Det är Nifelhems naturresevat (2048118) och Tranumyren (2053221)

REFLEKTION:

Noteras och tas med i framtida översiktsplanarbete.

Miljö kvalitetsnormer

I översiktsplanen ska det framgå att miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten, luft och buller följs i efterkommande planering, prövning och beslut. Inom kommunen pekar länsstyrelsen på att Ammtjärnsån (inkl. Nittsjön) och Bysjön (Glisstjärn) inte i dagsläget uppnår MKN för vatten med avseende på näringsämnen.

REFLEKTION:

Ovanstående synpunkt tas med i det fortsatta översiktsplanarbetet.

Synpunkten bedöms ej påverka översiktsplanens aktualitet.

Ras, skred och erosion

Kartvisningstjänsten på SGU:s hemsida visar vilka underlag som finns avseende ras, skred och erosion i kommunen. Utifrån dem kan man få en övergripande bild av riskerna och sedan komplettera med kommunala underlag vid behov. SGI har också tagit fram en vägledning och en kompletterande karvisningstjänst som beskriver markförhållandena. I de fall det finns riskområden utpekade i dessa underlag behöver den informationen föras in i kommunens översiktsplan, eftersom det i dessa områden kan finnas förhållanden som av väsentlig grad kan påverka markanvändningen i kommunen.

REFLEKTION:

I framtida översiktsplanearbete behöver ras, skred och erosionsriskerna undersökas och vid behov införas i översiktsplanen. I detta arbete kommer SGU:s tjänster utgöra ett bra stöd.

Översvänningsrisk, skyfall och klimatanpassning

Länsstyrelsen rekommenderar att det ska finnas tillgång till en karta som visar topografi i förhållande till samhällsstrukturen för att skapa en inledande förståelse för översvänningsrisker med avseende på skyfall. Vidare uppmanar länsstyrelsen kommunen till att som utgångspunkt för översiktsplaneringen ta fram riktlinjer och strategier för dagvattenhantering.

REFLEKTION:

En karta som belyser översvänningsrisker vid skyfall behöver tas med i framtida översiktsplanearbete samt framtagande av en dagvattenstrategi. Synpunkterna bedöms delvis påverka översiktsplanens aktualitet.

Energi

Inom den fysiska planeringen har kommunen en viktig roll både gällande minskad energianvändning och övergången till fossilfri energi. Det handlar om att planera för en ökad produktion av förnybar el och att övergå till uteslutande fossilfri el och förnybara bränslen. Kommuner har enligt lagen om kommunal energiplanering krav på sig att ha en aktuell plan för kommunens energiförsörjning. Planen ingår antingen i översiktsplanen eller är en egen separat plan. I planen ska det framgå hur kommunens nuvarande och framtida energibehov är, utifrån planerad utveckling. I planen behöver det också redovisas hur kommunen planerar att tillgodose behovet med uteslutande fossilfri energi. Det kan handla om att planera områden för vindkraft, planera för ökad solenergiproduktion, kraftvärmeproduktion eller

planer för att nyttja restvärme från verksamheter. Energiförsörjning har en tydlig koppling till kris- och beredskapsplanering.

Länsstyrelserna i Sverige har tagit fram och, under våren 2022, publicerat *Checklista för begränsad klimatpåverkan i fysisk planering*. Målet med checklistan är att ge stöd i planeringen så att den medverkar till en minskad klimatpåverkan. Checklistan är tänkt att vara ett stöd inom både översikts- och detaljplanering.

REFLEKTION:

I gällande översiktsplanen finns några sidor med planeringsinriktningar som behandlar energidistribution, men ingen egen Energiplan. I och med att det är ett lagkrav påverkar det delvis översiktsplanens aktualitet. I framtida översiktsplanearbete behöver det tas fram en Energiplan.

Checklista för begränsad klimatpåverkan i fysisk planering tas med i framtida översiktsplanearbete.

Friluftsliv

Kommuner bör se över grönyteplaner med tanke på kvalitet och kvantitet för att stärka friluftslivet genom att hänsyn tas till faktorer som trygghet, ålder, socioekonomi samt förmågan att röra sig i naturen. Att öka kommuninvånarnas tillgänglighet till grönytor innebär också ett arbete för ökad demokrati och jämställdhet. Löpande hänsyn bör tas i samhällsplaneringen för att tillgodose behovet av natur i nära anslutning till förskolor och skolor, så kallad skolnära natur.

REFLEKTION:

Inom arbetet med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Rättvik (tätort) och Vikarbyn finns planer på att ta fram en grönstrukturplan för Rättviks tätort. En grönstrukturplan tillgodoser behovet av att belysa naturen i ens närhet och dess sociala, rekreativa och ekologiska värden.

Vatten

Länsstyrelsen upplyser kommunen om att i gällande översiktsplan hänvisas en rapport från Länsstyrelsen, 2012:2 *Vattenförsörjningsplan – Dalarnas län*. Den är numer sekretessbelagd och bör ej hänvisas till. I en framtida översiktsplan behöver vattenförsörjningsintressen klass 1, 2 och 3 ses över och justeras. Det behöver också framgå att Siljan är en dricksvattenförekomst.

REFLEKTION:

Ovanstående synpunkter noteras och sparas inför framtida arbete med en ny översiktsplan.

Infrastruktur

Transportsektorn står för en stor del av klimatpåverkan där en stor del kommer från persontrafiken. I framtida fysisk planering i kommunen behöver gång-cykelvägar och kollektivtrafik planeras för att minska utsläppen. Placering av nya verksamheter kommer behöva ha en genomtänkt geografisk placering efter framtidens behov och tillgänglighet. Laddinfrastruktur för elbilar och transporter samt stationer för framtidens bränslebehov kommer behöva ha strategiska placeringar.

REFLEKTION:

Rättviks kommun har sedan översiktsplanen antogs tagit fram och antagit en cykelplan (antagen i Kommunfullmäktige 2020-05-28). Gång- och cykelplanen redovisar både strategier och direkta åtgärdsförslag. Kapitel 6 *Förslag på åtgärder* är tänkt att användas som en arbetsplan att utgå ifrån när det kommer till utveckling av gång- och cykeltrafiken i kommunen. Där finns både förslag på mindre förbättringsåtgärder samt hela utvecklingsområden.

Synpunkterna om laddinfrastruktur och stationer för framtida bränsle tas med i det framtida arbetet med översiktsplanering.

Jordbruksmark

Jordbruksmarken är en långsiktig resurs som aldrig kan ersättas när den väl exploaterats trots det så fortsätter jordbruksmarken att exploateras i samma takt som tidigare.

Om kommunen redovisar förändringar av markanvändningen så bör det framgå av översiktsplanen att kommunen utrett detta enligt de tre steg som anges i 3 kap. 4§ MB;

REFLEKTION:

I översiktsplanens del 2, under planeringsinriktningar finns i kapitlet areella näringar beskrivet hur resonemanget kring jordbruksmark i kommunen ska hanteras. Mark- och planenheten har också fått ett uppdrag om att ta fram riktlinjer för bebyggelse på jordbruksmark.

5 Översiktsplanens aktualitet

Följande avsnitt behandlar översiktsplanens aktualitet. Här ska kommunfullmäktige bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell i förhållande till vissa krav i PBL. Det är översiktsplanen i sin helhet som ska bedömas.

Uppföljning av innehållskraven i Översiktsplan för Rättviks kommun 2030

Kommunfullmäktige ska enligt PBL 3 kap. 23 § bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell i förhållande till kraven i 3§, 4§ andra stycket 1 och 2 samt 5§.

3 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden för hela kommunen. Grunddragen ska framgå av en karta.

I översiktsplanen redovisas på sista sidan i del 1 en karta med den översiktliga markanvändningen. Kartan och tillhörande text är väldigt övergripande och ger ingen redovisning av användningen av vattenområden i kommunen.

REFLEKTION:

Kravet att grunddragen ska framgå av en karta uppfylls. I det fortsatta översiktsplanarbetet kommer det tas fram en fördjupad översiktsplan (FÖP) för Rättvik (tätort) och Vikarbyn. I den kommer redovisningen vad avser pågående, utvecklad och ändrad mark och vattenanvändning i omnämnda områden redovisas tydligare vad avser pågående, utvecklad och ändrad mark- och vattenanvändning.

4 § Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de förhållanden som med hänsyn till de allmänna intressena i 2 kap. kan ha en väsentlig betydelse för sådana beslut som avses i 2 § andra stycket. Riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken ska alltid redovisas.

Av planen ska det även framgå hur kommunen anser att

1. riksintressen ska tillgodoses,
2. gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken ska följas

REFLEKTION:

I översiktsplanen tas alla kommunens riksintressen som var aktuella vid antagande upp och det beskrivs hur de ska tillgodoses. Riksintressena behöver ses över när myndighetsöversynen är klar.

Miljö kvalitetsnormer lyfts i översiktsplanen i översiktsplanen Del 2 och Del 3. Nulägesuppdatering kan behövas, men bedöms inte påverka översiktsplanens aktualitet.

5 § Av översiktsplanen ska även följande framgå

1. hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder,
2. hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen,
3. sådana områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra,
5. om översiktsplanen avviker från en regionplan för länet, på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen, och
6. sådana områden och verksamheter som angår två eller flera kommuner eller är av regional betydelse.

REFLEKTION:

1. Efter att gällande översiktsplanen antogs 2019 har kommunen tagit fram ett bostadsförsörjningsprogram. Detta antogs 2020. I och med att det hunnit bli en ny mandatperiod behöver bostadsförsörjningsprogrammet revideras. Genom kommande arbete med fördjupad översiktsplan (FÖP) för Rättvik (täort)-Vikarbyn kommer vi också identifiera ytor för framtida bostadsbebyggelse.
2. I del 1 av översiktsplanen redovisas det hur kommunen tar hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen.
3. Det framgår i översiktsplanen hur LIS-frågor behandlas i ett eget avsnitt. Gällande LIS-plan bedöms vara i behov av revidering/uppdatering. Bedömningen av områdena inom FÖP-området kommer hanteras där, övriga området behöver också ses över på sikt.
4. I översiktsplanen, del 2, lyfts planeringsinriktningar för översvämning, ras och skred. Ett tematiskt tillägg, i form av en risk och sårbarhetsanalys, skulle vara ett bra komplement och fördjupning i ämnet. Det blir ett medskick till kommande arbete med *Fördjupad översiktsplan Rättvik – Vikarbyn*.
5. Dalarna omfattas inte av någon regional plan.
6. Mellankommunala frågor som behandlas i översiktsplanen är kommunikationer, stora opåverkade områden, vindkraft, Siljansbygdens speciella kvaliteter, besöksnäring och evenemang samt vattendrag och sjöar. Översiktsplanens bedömningar kring dessa frågor bedöms vara aktuella.

6 Sammanfattande bedömning

Kommunfullmäktige ska enligt PBL 3 kap. 23 § i planeringsstrategin ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen.

Genomgång av översiktsplanens olika delar

Under arbetet med att ta fram planeringsstrategin har det identifierats att en översiktsplan numer behöver vara digital. I dagens samhälle ställs andra krav på tillgänglighet och nulägesdata, vilket en digital översiktsplan uppnår.

Genomgång av Översiktsplanen del 2

I följande avsnitt ges en översiktlig redovisning för översiktsplanens olika kapitel i del 2, *Planeringsinriktningar* och om de behöver revideras eller uppdateras. I översiktsplanens del 2 görs en tematisk redogörelse för de förutsättningar som gällde vid översiktsplanens framtagande, samt en genomgång av utmaningar som kommunen står inför. Varje del avslutas med en sammanställning av planeringsinriktningar, för vägledning vid beslutsfattande som rör fysisk planering på alla nivåer. Nedan görs en genomgång, kapitel för kapitel med en aktualitetsbedömning.

Kapitel	Motivering	Status och revidering
7. Riksintressen	Kommunen följer länsstyrelsens arbete med att se över motiv till riksintressen.	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
8. Rättvik i regionen	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: Nulägesdata	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
9. Befolkningsutveckling och arbetstillfällen	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Nulägesdata	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
10. Bebyggelseutveckling	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Nulägesdata▪ Bostadsförsörjning▪ Byggnad på jordbruksmark▪ LIS	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
11. Näringsliv, service och verksamheter	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Nulägesdata	Kapitlet bedöms vara aktuellt.

12. Trafik	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Gång- och cykeltrafik▪ Vägar▪ Järnväg och godstrafik▪ Parkering (lägg till om laddinfrastruktur)▪ Flygtrafik (nulägesdata)	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
13. Natur- och kulturmiljövården	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Kulturmiljö (utveckla efter kulturmiljöprogrammet)	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
14. Gröna och blå infrastrukturer, naturvård och biologisk mångfald	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Nulägesdata	Kapitlet bedöms vara aktuellt.

15. Areella näringar	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Jordbruk (lägga till om riktlinjer för byggande på jordbruksmark)▪ Skoljordbruket (lägg till i avsnittet jordbruk)▪ Omarrondering▪ Kommunens skogsinnehav	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
----------------------	--	--------------------------------

<p>16. Råvarutillgångar och teknisk försörjning</p>	<p>Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete behöver texten revideras och utvecklas för:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Nulägesdata.▪ Energiplan, måste varje kommun ha enligt lag, det saknar kommunen, däremot finns mycket beskrivet direkt i ÖP. Energiförsörjning för framtiden. Ställningstaganden och motiv behöver förtydligas. Nya förutsättningar och efterfrågan. Hur vill vi använda vår energi?▪ Vindbruk▪ VA-plan/ Vattentjänstplan▪ Säkerhetsrisker kopplat till vattenförsörjning.▪ Återvinning/ kretsloppsplan.▪ Dagvattenhantering.	<p>Kapitlet bedöms vara aktuellt, men har behov av att anpassas till ändrade förutsättningar av vikt för samhällsutvecklingen.</p>
---	---	--

17. Miljö, hälsa och säkerhet	Avsnittet bedöms fortfarande vara aktuellt men i fortsatt översiktsplanearbete kan texten behöva revideras för: <ul style="list-style-type: none">▪ Kretsloppsplan▪ Risk- och sårbarhetsanalys behöver tas fram på nytt.▪ Planeringsnivå för Siljans strand (läggas till i ÖP).	Kapitlet bedöms vara aktuellt.
-------------------------------	---	--------------------------------

7 Sammanfattande bedömning och fortsatt arbete med översiktsplanering

Sammanfattningsvis bedöms översiktsplanen i sin helhet vara aktuell. Det finns dock flera områden som kan förtydligas och visa frågor som aktualiserats sedan 2019, som bör lyftas in i en framtida översiktsplan.

Mark- och planerheten kommer under 2024 starta arbetet med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Rättvik (tätort) - Vikarbyn. I arbetet med att ta fram den kommer flera av de punkter som identifierats under arbetet med planeringsstrategin att ingå.

Hur används översiktsplanen inom kommunen?

Hur översiktsplanen fungerat som beslutsdokument har varit svårt att bedöma utifrån hela kommunorganisationen. Inom Samhällsutvecklingsförvaltningen används den i arbetet någon gång i månaden, utanför den förvaltningen har det varit svårare att ta reda på hur mycket den används och hur stor kännedomen om översiktsplanen är?

Vi vände oss till kommunens olika förvaltningscheferna för att ta reda på i vilken utsträckning översiktsplanen används hos deras förvaltningar. Alla kände mer eller mindre till översiktsplanen och uppgav att den inte används ofta, utan används vid vissa tillfällen där den kommer i kontakt med deras verksamheter.

På samhällsutvecklingsförvaltningen har det upplevts att i vissa avseenden kan planen upplevas otillräckligt detaljerad. Exempelvis skulle kartan som redovisar kommunens mark-och vattenanvändning kunna bli mer detaljerad.

Detta kommer redovisas mer detaljerat i kommande arbete med en fördjupad översiktsplan för Rättvik och Vikarbyn.

2023-10-17 antog Kommunstyrelsen den sittande politiska majoritetens inriktningar som kommunen ska arbeta med under mandatperioden 2024-2027. De strategiska inriktningarna bedöms korrelera med översiktsplanens mål och inriktningar.

Fortsatt arbete

I det fortsatta arbetet med översiktsplaneringen i kommunen är det viktigt att belysa kommunens ställningstaganden. Planeringsstrategin i sig är ingen ändring av översiktsplanen utan talar enbart om vad kommunen behöver fokusera på i översiktsplaneringen framöver och om det finns delar i översiktsplanen som behöver ändras.

Den övergripande bedömningen är att gällande översiktsplan fortfarande är aktuell, men att det finns ett antal planeringsunderlag och ställningstaganden kommunen bör uppdatera eller ta fram, för att förtydliga och fördjupa de gällande planeringsinriktningarna.

- En dagvattenstrategi och en risk- och sårbarhetsanalys
- Bostadsförsörjningsprogrammet
- Tematiska tillägget vindbruksplanen. (här inväntas länsstyrelsens pågående arbete med regionalt planeringsunderlag för vindbruk).
- Kommunen behöver implementera barnkonventionen i den kommunala planeringen och ta ställning till om det behövs tydligare ställningstaganden i översiktsplanen kopplat till barns perspektiv.

Dessutom har i arbetet med planeringstrategin framkommit sådant av vikt att ta med till arbete med den fördjupade översiktsplanen samt till framtida arbete med en kommunövergripande översiktsplan:

- Vattenförsörjningsintressen klass 1, 2 och 3 behöver ses över och justeras.
- Nästa översiktsplan måste vara digital.
- Nya framtagna planeringsdokument ska ingå som underlag, exempelvis vattentjänstplanen, kulturmiljöprogrammet etc
- I det fortsatta arbetet med översiktsplaneringen ingår arbetet med vattentjänstplanen, kulturmiljöprogrammet och en fördjupad översiktsplan för Rättvik (tätort) – Vikarbyn.

Nedan redovisas i tabellform punkter som identifierades under arbetet med att ta fram gällande översiktsplan (ÖP). Dessa är listade i översiktsplanen del

3, sidan 108-109. Tabellen värderar punkterna utefter hur läget ser ut idag (våren 2024).

Styrdokument och underlag	Motivering	Status och revidering
Kulturmiljöprogram	Kommunen saknar ett. Ska belysa betydande kulturmiljöer och underlätta vid bygglovs- och planprocesser.	Aktuellt. Kulturmiljöpolicy antagen 2023. Kulturmiljöprogram håller på att färdigställas.
Kulturlandskapsplan	Efterfrågades i gällande ÖP.	Ej påbörjat. Ej aktuellt i nuläget.
Cykelplan/cykelkarta	Ett verktyg i översiktsplaneringen.	Aktuell och Gång och cykelplan antagen 2020.
Revidering av vindbruksplan	Gällande är från 2011 och behöver revideras. Det har skett mycket inom vindkraftområdet sedan den antogs och den behöver revideras	Vilande. Inväntar Länsstyrelsens arbete med <i>Regionalt planeringsunderlag Vindkraft</i> i innan revidering påbörjas.
Grönstrukturplan	Ett verktyg i översiktsplaneringen.	Ej påbörjad, kan komma att tas fram i arbetet med FÖP Rättvik (tätort) – Vikarbyn)
Fördjupningar i Rättviks tätort, Boda Kyrkby, Furudal och Vikarbyn	Ett verktyg i översiktsplaneringen	Fördjupad översiktsplan (FÖP) påbörjad för områdena Rättvik (tätort) och Vikarbyn.
Bostadsförsörjningsprogram	Varje kommun ska ta fram en ny bostadsförsörjningsplan under varje mandatperiod. Syfte: säkerställa planering av bostadsförsörjning	Aktuell men behöver nu revideras efter ny lagändring som trädde i kraft 1 januari 2022 samt det ska revideras vid ny mandatperiod.
Områdesbestämmelser	Underlättar vid bygglovsärenden och fastighetsägare.	Ej påbörjat, men behovet finns fortfarande.

Gestaltningsprogram för offentliga rum	Ett verktyg i översiktsplaneringen	Ej påbörjat. Behovet finns fortfarande.
Utvecklingsplan för området mellan järnvägen och riksväg 70 i centrala Rättvik.	Behovet har ansetts finnas.	Ej påbörjat. Ej aktuellt i nuläget.
Parkeringspolicy	Stort behov finns vid detaljplanering.	Påbörjat, i nuläget vilande men behöver återupptas.
Strategi för utbyggnad av IT-kommunikation	För att visa hur kommunen ska möta regeringens mål på att 95% av alla hushåll ska ha tillgång till bredband.	Ej aktuellt att ta fram längre då kommunen nått 97% bredbandstäckning.
Skyddsföreskrifter för alla vattentäkter	Efterfrågades i gällande ÖP.	Ej aktuell.
Risk- och sårbarhetsanalys	Efterfrågades i gällande ÖP.	Aktuellt, ej påbörjad men planeras inom arbetet med FÖP Rättvik-Vikarbyn
Åtgärdsvalsstudie länsväg 301	Behov av underhåll och trafiksäkerhets-höjande åtgärder	Diskuteras i samverkan med Trafikverket.
Strategi för kommunens arbete med enskilt huvudmannaskap i detaljplaner	Underlaget/strategin efterfrågades i gällande ÖP.	Aktuell och antagen 2020-01-28.

Bilagor

Bilaga 1 – Länsstyrelsens underlag inför planeringsstrategi för Rättviks Kommun